

پروژه های عمرانی عربستان فرصتی دیگر برای صنعت منسوجات خانگی ایران

عربستان سعودی که می توان آن را از بزرگ ترین بازارهای منطقه به شمار آورد، در سال های اخیر سرمایه گذاری بر روی میلیون ها پروژه در مقیاس های بی سابقه در تاریخ خود را آغاز نموده است. پادشاهی عربستان که یکی از سریع ترین نرخ های رشد اقتصادی را در منطقه خلیج فارس داراست (و رشد آن در سال ۲۰۰۵ معادل ۶/۱٪ و در سال ۲۰۰۶ معادل ۴/۳٪ بوده است) امروزه به موقعیت خود در زمینه جغرافیای سیاسی، سرعت اصلاحات و بازسازی ها، عضویت در سازمان تجارت جهانی (WTO)، رشد سرمایه گذاری های خارجی، افزایش نقدینگی در بازار، رشد و توسعه بخش خصوصی و درآمدهای هنگفت شرکت های فعال خود می بالد.

با توجه به این که انتظار می رود نفت همچنان سهم مهمی در درآمد این کشور داشته باشد، برنامه ریزی های دولت عربستان برای چشم انداز سال ۲۰۲۵، بر افزایش تنوع بخش های اقتصادی، افزایش نقش بخش خصوصی، ایجاد فرصت های شغلی سودمند، کیفیت سیستم آموزشی، افزایش امکانات پزشکی و درمانی و نیز افزایش توانایی های لازم به منظور شدت بخشیدن به سرعت رشد اقتصادی تأکید دارد. این کشور بر افزایش جذب سرمایه گذاری تمرکز نموده و در سال های اخیر اقدام به کاهش تعرفه مالیاتی مربوط به شرکت های خارجی از ۴۵٪ به ۲۰٪ کرده، که نتیجه این اقدام افزایش میزان سرمایه گذاری های مستقیم خارجی از ۱۸۳ میلیون دلار در سال ۲۰۰۰ به ۱۸/۲۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۶ بوده است. همچنین پادشاهی عربستان از سه سال پیش توانسته است این کشور را از مزایای الحاق به WTO برخوردار نماید و اکنون در حال تلاش برای قرار گرفتن

در بین ۱۰ کشور اول از نظر جذب و ورود سرمایه گذاری خارجی به داخل کشور تا سال ۲۰۱۰ می باشد. به منظور کمک به کاهش نقش نفت در اقتصاد عربستان، این کشور در حال سرمایه گذاری های عظیمی در بخش تولید، تعلیم و آموزش نیروی انسانی خود و همچنین توسعه شهرک های صنعتی که به جذب سرمایه گذاری و توسعه اقتصادی و ایجاد فرصت های شغلی برای جمعیت جوان است. در حال حاضر تعداد سرمایه گذاری های انجام شده در بخش تولید و صنعت این کشور به بیش از ۳۸۰۰ مورد می رسد و اخیراً یک برنامه ملی به منظور توسعه خوشه های صنعتی طرح ریزی شده است. رشد سالیانه صنعت حمل و نقل و ارتباطات عربستان که از نظارت و کنترل دولت این کشور درآمده است، بیش از ۹٪ تا پایان سال ۲۰۱۰ پیش بینی شده است. همچنین با توجه به این که پروژه های عمرانی بسیاری به ارزش ۳۰۰ میلیارد دلار در دست اقدام است، می توان گفت که این کشور از لحاظ عمرانی در موقعیت خوبی قرار دارد. پیش بینی در مورد سرمایه گذاری های مربوط به بخش تأمین آب و برق عربستان نیز امیدوار کننده است.

جمعیت و مسکن

مساحت کشور عربستان در حدود ۲/۲۵ میلیون کیلومتر مربع است که این میزان نزدیک به ۸۰٪ وسعت شبه جزیره عرب را تشکیل می دهد. همچنین پراکندگی جمعیت در این کشور که در حدود ۹ نفر در هر کیلومتر مربع گزارش شده است، مطابق با یکی از پایین ترین مقادیر استانداردهای بین المللی می باشد. جمعیت عربستان تا پایان سال ۲۰۰۶ به ۲۳/۶۸ میلیون نفر

رسید و طبق گزارشات اعلام شده، در سال های اخیر نسبت شهروندان سعودی در این تعداد، کم و بیش در حدود ۷۳٪ ثابت باقی مانده است. اطلاعات به دست آمده از آخرین سرشماری انجام شده در سال ۲۰۰۵ حاکی از آن است که ۲۶٪ جمعیت عربستان در مکه، ۲۳٪ در ریاض پایتخت این کشور و ۱۴٪ نیز در استان های شرقی آن که مناطق نفت خیزی هستند، ساکن می باشند. با توجه به رشد جمعیت و افزایش مهاجرت در عربستان سعودی، پیش بینی می شود که دولت این کشور تا سال ۲۰۱۵ می بایست نیاز به تأمین ۱/۵ میلیون مسکن جدید را برآورده نماید. با وجود بانک های محلی که سهام های اعتباری خود را در فاصله سال های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ با مجموع نرخ رشد سالیانه ۲۱/۵ درصدی افزایش داده اند، و همچنین افزایش نقدینگی در اقتصاد محلی انتظار می رود که امکانات ساخت و ساز همگام با افزایش وام های مسکن توسعه یابند. در برنامه هشتم توسعه عربستان (۲۰۰۹-۲۰۰۵) که رشد سالانه بخش تأمین و ساخت مسکن را ۶/۳٪ پیش بینی کرده است، تکمیل یک میلیون واحد طرح ریزی شده که ساخت ۸۰۰۰۰ واحد آن را بخش خصوصی به عهده خواهد داشت. این در حالی است که انتظار می رود تا ۲۰ سال آینده جمعیت این کشور با نرخ ۲/۵٪ رشد یابد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که رشد بخش مسکن برای پوشش دهی رشد تقاضای آن مناسب می باشد.

تولید ناخالص داخلی

عربستان سعودی با دارا بودن سهم ۱۱ درصدی در تولید نفت خام دنیا، بزرگترین تولید کننده این ماده در جهان محسوب می شود. ذخیره نفت این کشور ۲۲٪

ذخیره نفت جهان و ۵۵٪ ذخیره GCC، و ذخایر طبیعی آن نیز ۲۵۲ تریلیون فوت مکعب، معادل ۱۶٪ کل ذخایر گازی GCC برآورد شده است.

تولید ناخالص داخلی اسمی عربستان به میزان ۱۰/۶٪ (معادل ۱/۳ تریلیون ریال سعودی) در سال ۲۰۰۶ رشد داشت که این رقم در سال ۲۰۰۵، ۲۶٪ (معادل ۱۱۸ تریلیون ریال سعودی) بوده است. آمارها در مورد رشد تولید ناخالص داخلی واقعی این کشور نشان می‌دهد که این مقدار در سال ۲۰۰۶ برابر ۴/۳٪ (۷۹۸/۹ میلیارد ریال سعودی) و در سال ۲۰۰۵ برابر ۶/۱٪ (۷۶۶ میلیارد ریال سعودی) بوده است.

در سال ۲۰۰۶ بیشترین سهم تولید ناخالص داخلی اسمی این کشور مربوط به بخش استخراج معادن به میزان ۵۰٪ بوده است و در رتبه بعدی می‌توان بیشترین سهم را به میزان ۱۴٪ به خدمات دولتی به شکل سوئید نسبت داد. به طور کلی آمارها نشان دهنده رشد سریع تولید ناخالص داخلی اسمی و واقعی در فاصله سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۶ می‌باشد و مجموع نرخ رشد سالانه آنها به ترتیب ۱۷٪ و ۶٪ محاسبه شده است. در این سال‌ها با افزایش چشمگیر قیمت نفت، سهم نفت خام و گاز طبیعی در کل تولید ناخالص داخلی اسمی از ۳۳٪ به ۵۰٪ رسیده است. با این وجود همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، دولت عربستان در حال تلاش برای کاهش وابستگی به نفت و سرمایه‌گذاری در بخش غیر نفتی می‌باشد. برآورد تولید ناخالص داخلی اسمی در سال ۲۰۰۷، ۱۴۱۴ میلیارد ریال سعودی (با ۸/۱٪ رشد) و تولید ناخالص داخلی واقعی ۸۲۷ میلیارد ریال سعودی (با ۳/۵٪ رشد) بوده است.

جدول زیر تولید ناخالص داخلی عربستان را بر حسب نوع فعالیت اقتصادی در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ نشان می‌دهد.

پادشاهی عربستان، چشم‌انداز سال ۲۰۲۵ این کشور را بر پایه سه رکن اصلی ترسیم کرده است که این اصول عبارتند از: تعیین هدف و سمت و سوی استراتژی بلند مدت، ارائه روش‌های دستیابی به سیاست‌های اتخاذ شده و در نهایت پیاده‌سازی مکانیزم‌های لازم به منظور عملی شدن استراتژی بلند مدت.

مناطق صنعتی و اقتصادی

علاوه بر پیشرفت‌های یاد شده، دولت عربستان اقدامات شایسته‌ای نیز در جهت تبدیل این کشور به مقصدی کلیدی برای کمپانی‌هایی که در حال راه‌اندازی واحدهای خود هستند، انجام داده است. این اقدامات شامل ارائه سود سرمایه‌گذاری‌ها به صنایع، راه‌اندازی زیرساخت‌هایی در سطح جهانی، کمک به ورود سرمایه‌گذاری‌های خارجی و همچنین حمایت از سرمایه‌گذاران داخلی در بخش صنعتی است. در میان این اقدامات، توسعه مناطق صنعتی و شهرهای اقتصادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده‌اند. مساحت کل مناطق صنعتی که از پایان سال ۲۰۰۶ مشمول این توسعه بوده‌اند، متجاوز از ۱۵۹ میلیارد متر مربع می‌باشد و تعداد کل کارخانجات احداث شده در این مناطق نیز ۱۹۴۵ واحد گزارش شده است. به طور کلی می‌توان گفت که شهرهای ریاض، جدّه، دمام و مدینه با سهمی بالغ بر ۹۹/۵٪ از کل مناطق یاد شده، صنعتی‌ترین شهرهای عربستان سعودی به شمار می‌روند.

اعتبارات بانکی

دولت عربستان سعودی، بودجه بندی سال ۲۰۰۸ خود را بر اساس درآمد ۴۵ میلیارد ریال سعودی و هزینه‌های مصرفی ۴۱۰ میلیارد دلار سعودی تنظیم

نموده است. اعتبارات بانکی در حال رشد این کشور به عنوان ابزاری در جهت پیشبرد رشد اقتصادی آن تلقی می‌شود. تخصیص اعتبارات تأمین شده از سوی این بانک‌ها را می‌توان در ۱۱ بخش کشاورزی، تولید، معادن، تأمین آب و برق و بهداشت، ساخت و ساز، بازرگانی، حمل و نقل، سرمایه‌گذاری، خدمات، امور متفرقه، بخش‌های نیمه دولتی و دولتی طبقه‌بندی کرد که بخش‌های بازرگانی و امور متفرقه بیشترین سهم را با بیش از ۵۰٪ کل اعتبارات در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ به خود اختصاص داده‌اند. در این سال‌ها اعتبارات تخصیص یافته به بخش تولید و ساخت و ساز نیز با ۹/۴٪ و ۸/۲٪ به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

افزایش پروژه‌های عمرانی در کشور های حوزه خلیج فارس بویژه عربستان، امارات و قطر فرصت مغتنمی برای صنعت نساجی ایران محسوب می‌شود. از آنجا که افزایش ساخت و سازها تأثیر مستقیمی بر افزایش تقاضا برای منسوجات خانگی از جمله پرده، فرش و موکت دارد شرایط کنونی فرصت طلایی برای افزایش صادرات این محصولات به کشورهای همسایه خواهد بود.

تولید ناخالص داخلی بر حسب نوع فعالیت اقتصادی (مقادیر بر حسب میلیارد ریال سعودی می‌باشند)						
سال	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱
کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۳۹.۴	۳۸.۳	۳۷.۲	۳۶.۵	۳۶.۱	۳۵.۷
استخراج معادن	۶۵۵.۵	۵۷۱.۰	۳۸۴.۵	۲۹۴.۱	۲۳۶.۹	۲۳۰.۳
نفت خام و گاز طبیعی	۶۵۲.۳	۵۶۸.۰	۳۸۱.۶	۲۹۱.۳	۲۳۴.۲	۲۲۷.۶
دیگر معادن	۳.۱	۳.۰	۲.۹	۲.۸	۲.۷	۲.۶
تولید	۱۲۳.۹	۱۱۰.۷	۹۵.۸	۸۶.۳	۷۳.۰	۶۹.۲
پالایش نفت	۴۳.۷	۳۹.۵	۳۲.۴	۲۹.۷	۲۰.۴	۱۹.۴
دیگر حوزه‌ها	۸۰.۲	۷۱.۳	۶۳.۴	۵۶.۵	۵۲.۵	۴۹.۹
الکتریسیته، گاز و آب	۱۱.۷	۱۱.۰	۱۰.۴	۹.۹	۹.۳	۸.۹
سازندگی	۵۹.۱	۵۴.۹	۵۱.۱	۴۷.۱	۴۴.۷	۴۳.۲
معاملات جزئی و کلی، رستوران‌ها و هتل‌ها	۶۷.۹	۶۲.۸	۵۸.۱	۵۳.۹	۵۱.۷	۴۹.۸
حمل و نقل، انبار کالا و ارتباطات	۴۱.۴	۳۸.۴	۳۵.۷	۳۳.۲	۳۱.۹	۳۰.۶
امور مالی، بیمه، املاک و مستغلات و خدمات بازرگانی:	۱۰۴.۸	۹۷.۸	۹۱.۲	۸۵.۵	۸۲.۱	۷۸.۹
مالکیت مسکن	۵۲.۲	۵۰.۰	۴۸.۰	۴۶.۰	۴۵.۰	۴۳.۹
دیگر حوزه‌ها	۵۲.۶	۴۷.۸	۴۳.۳	۳۹.۹	۳۷.۱	۳۴.۹
جمع جزء	۱۸۱.۲	۱۷۶.۴	۱۵۵.۴	۱۳۹.۹	۱۲۴.۵	۱۲۳.۶
ارائه‌دهندگان خدمات دولتی	۱۲۹۶.۵	۱۱۷۲.۴	۹۲۹.۹	۷۹۶.۶	۶۹۹.۷	۶۷۹.۲
کل به جز عوارض گمرکی کالای وارده	۱۱.۱	۱۰.۱	۸.۸	۸.۱	۷.۴	۷.۱
عوارض گمرکی کالای وارده	۱۳۰۷.۵	۱۱۸۲.۵	۹۳۸.۸	۸۰۴.۶	۷۰۷.۱	۶۸۶.۳